

preventivna zaštita tekstila u muzejima

tekstil je teško sačuvati na duge staze
(misli se bar nekoliko stotina godina)

tekstilu sve smeta

svjetlo
visoka ili niska temperatura i oscilacije
visoka ili niska RV i oscilacije
kisela okolina
insekti
manipulacija
...

kakva je situacija u našim muzejima ?
što treba činiti za očuvanje zbirki tekstila ?

za sve to trebala bi nam cijela knjiga
zato samo nekoliko akcenata

problem su čuvaonice

čuvaonice su male, uglavnom
neprikladne,
a problem je veliki

teško da sami kustosi i restauratori mogu
tu išta napraviti
to je problem muzeja u cjelini
pak se tamo treba i riješiti

o ovoj značajnoj temi
drugi puta i drugom zgodom

u preventivnoj zaštiti tekstila još uvijek vladaju neki običaji iz davnina i neke procedure koje više ne bi trebalo upotrebljavati njih ovdje ističem kao problematične i kao prijedlog za raspravu

pohrana

hm
ovo
sigurno
neće
produljiti
vijek
trajanja

citat iz jednog “suvremenog” našeg “priručnika”:

Platnene dijelove odjeće možete posložene pohraniti u ladice komoda ili ormara, dok je suknene dijelove (žensku suknju, prsluk, jaknu ili kaput) potrebno objesiti na vješalice u ormare.

Hm

što s takvom uputom?

sve što je ravno (flach, flat) treba pohranjivati vodoravno
naravno ne samo platno, nego i svilu, vunene tkanine, pamučne tkanine...

u obzir dolaze
metalni i drveni ladičari - **najbolje**
metalne i drvene police (tu tekstil mora ići u
beskiselinske kutije) - **dobro**
obični ormari - **dopustivo**

odjeća suknja, haljina, prsluk, jakna, kaput i sl.

može u ladice ako se mjesta na kojima se tkanina pregiba (ramena, pojas i sl.) podlože
- dobro

na manekene – pa prekriti (beskiselinskim papirom, poliesterskom ili tyvek folijom) -
najbolje

na vješalice uz obvezno oblaganje vješalica – može ako nema druge

slaganje na police jedno ponad drugog – loše

slaganje na police u kutijama (najviše 3-4 jedna ponad druge kutije) - bolje

kod slaganja jedne ravne tkanine na drugu trebaju separatori

veliki komadi se presavijaju i tako čuvaju - loše
veliki komadi se rolaju - bolje

hm – ipak se nemojte držati onih savjeta iz
“priručnika”
stvari su ipak malo složenije
ako niste sigurni pitajte provjerene stručnjake

Ako nemamo mogućnosti održavanja idealnih kriptoklimatskih uvjeta, prostor u kojemu su spremljeni predmeti potrebno je povremeno provjetriti. – kažu u “priručniku”

bez obzira na idealne mikroklimatske uvjete prostorija s tekstilom se mora provjetravati – pitanje ja kako?

stalno indirektno provjetravanje - **najbolje**

otvaranje prozora ili vrata kada je vani približno ista temperatura i RV
- **dobro**

otvaranje prozora ili vrata kada je vani velika razlika u temperaturi i
RV-u - **loše**

uključivanje jakih ventilatora –

loše

Uz traku pomoć srebne može spavati pone lako.

hm – ni ovaj savjet “priručnika”

ne bi valjalo bez *zrna soli*

prihvatiti

Idealna je temperatura za većinu predmeta 16-18°C uz relativnu vlagu zraka između 45-55%.

nema idealne temperature

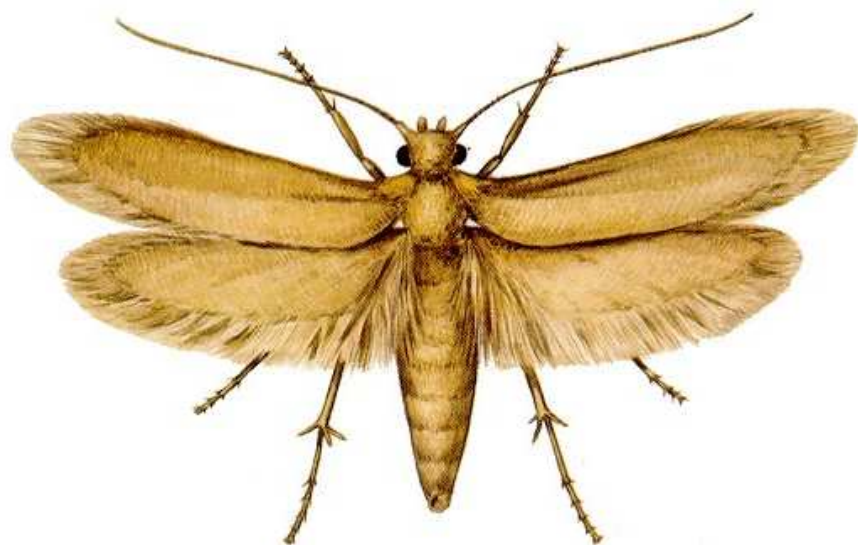
vrijedi pravilo – što niža temperatura to bolje (na nižoj temperaturi kemijska aktivnost se smanjuje, insekti sporije jedu i sporije se množe itd.)

ali ne ispod 7-8°C (zbog anomalije vode) i ne iznad 27-28°C

vrijedi pravilo – uvijek je bolje očuvati stabilnost povoljnog RV-a nego temperature

dapače – RV se može do neke mjere regulirati variranjem temperature (unutar dopuštenih granica 7-28°C)

to je naš
neprijatelj
njegovo
veličanstvo
moljac

nude se svakakvi recepti protiv moljaca:

lavanda, duhan, buhač... – ima mnogo takvih “narodskih” i industrijskih preporuka – efikasnost im je vrlo sumnjiva a djelovanje na dugi rok nije nikada dokazano

 kamfor je organski otrov – preporuča se njegovo izbjegavanje (unatoč tome u mnogim muzejima se već s ulaza osjeća njegov karakteristični miris)

najraznovrsniji pesticidi koji postoje na tržištu se ne preporučuju iz znanih nam razloga

naš nam sad već čuveni “priručnik” nudi i originalni recept: *Spremište u kojemu su pohranjeni predmeti bilo bi dobro nekoliko puta godišnje tretirati sredstvom protiv moljaca i ličinki - Biokilom.* – zašto su izostavljena jajašca?

Biokil je komercijalno ime i kao što samo kaže - ubija život (doslovno) – to je otrov ide u grupu ozloglašanih pesticida

nadam se da ga nećete primijeniti

pogotovo ne u

zatvorenoj prostoriji

Čuvajte svoje zdravlje

što onda? kako se riješiti moljaca?

jednostavno: stalnom kontrolom, održavanjem besprijekorne čistoće, pažnjom da novim predmetima ne zarazimo stare (karantena) i sve će biti u redu.
ako vam je zbirka jako zaražena, zaraze se treba riješiti jednom od metoda:
fumigacija (to je zlo ali jednokratno)

dezinsekcija oduzimanjem kisika – anoxia
manje zaraze - zamrzavanjem

ne pričam bajke
i kod nas ima dobrih
iskustava
(nadam se da će ovdje
biti predočena)
npr. MUO

kiselina (to je odavno dokazano) jako šteti tekstilu (apage acid satanas)
jadan od prvih zadataka preventivne zaštite je borba protiv kisele okoline
zato se i trudimo oko beskiselinskih materijala i opreme beskiselinske kutije, beskiselinske folije, beskiselinskih papira, nekisele tkanine, baskiselinsko ovo i ono. ispituje se čak i čime je bojan metalni ili drveni ladičar, polica...

Unatoč toj svjetskoj gigantskoj *acidomahiji* nama se preporučuje (citiram):

*Kod ispiranja (predmeta od vune), možemo u zadnju vodu dodati octa u omjeru 10:1.
...Predmet možemo osvježiti četkanjem četkom namočenom u rastvor octa i vode u omjeru 1:1.*

nećete valjda poslušati

istina u nekim slučajevima se za vunu koriste neke kiseline, ali nemojte to raditi bez iskusnog, školovanog i provjerenog restauratora.

danas se preferiraju drugi oblici čišćenja, pranje samo

ako mora, a kiselina samo izuzetno u posebnim slučajevima

zadnja tema u ovom prikazu je svjetlo

u čuvaonici treba biti mrak

na izložbi najviše 50 luksa (dobro može do 55 neće nitko dizati paniku)

UV – eliminirati na najmanju mjeru ali svakako ispod $20 \mu\text{W}/\text{m}^2$

vidio sam na svoje oči kako se iznosi tekstil (nošnje) da se malo *prolufta*, provjetri na suncu i još se malo preokreće kako bi svi dijelovi upili sunce i dobili zraka.

halal vjera majstori. tako se to radi.
provjetranje + insolacija istovremeno.

komentar: štete od zračenja (IC, UV, dnevno svjetlo) su na tekstilu nepovratne.

← kuhinjska krpa

što se preventivne zaštite tiče predlažem za raspravu teme:

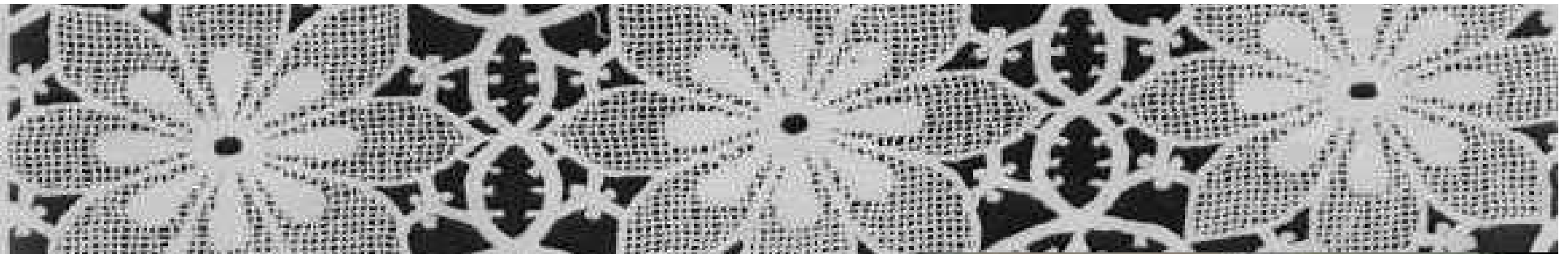
pohrana, slaganje, manipulacija, provjetravanje

mikroklima

kontrola insekata

nekisela okolina

svjetlo

više nemam ilustracija
zidnjaka i kuhinjskih krpa
i zato mora biti kraj

a za kraj (meni) sjajna fotografija
odjeća kao poruka

